

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

25.8.1999 tarih ve 4447 Sayılı İşsizlik Sigortası Kanunu'nda değişiklik yapılması hakkında kanun teklifi, gerekçesiyle birlikte ekte sunulmuştur. Gereğinin yapılmasını arz ederim.

Dirayet TAŞDEMİR

Ağrı Milletvekili

GENEL GEREKÇE

İşsizlik Sigortası Fonu bir işyerinde çalışırken, çalışma istek, yetenek, sağlık ve yeterliliğinde olmasına rağmen herhangi bir kasıt ve kusuru olmaksızın işini kaybeden sigortalılara işsiz kalmaları nedeniyle uğradıkları gelir kaybının belli süre ve ölçüde karşılanması hedefiyle oluşturulmuştur.

Bilindiği gibi hali hazırda zaten her işsiz işsizlik sigortasından yararlanamamaktadır. Çalışanın, öncelikle, işsiz kaldığı tarihten geriye doğru üç yıl içerisinde 600 gün işsizlik sigortası primi yatırmış olması şartı bulunmaktadır. Ek olarak, işsiz kaldığı günden geriye doğru 120 gün kesintisiz prim ödemiş olması gerekmektedir.

Çalışanların primleriyle oluşturulan İşsizlik Sigortası Fonu, 100 milyar lirayı aşan birikimiyle Türkiye'nin en büyük finansal varlığından biri haline geldiği halde, Fon'dan işsizlere 2016 yılında sadece 3.2 milyar lira ödenmiştir. Şirketler, işçilere kıyasla Fondan daha fazla yararlandırılmaktadır. Son olarak Varlık Fonu Yasası'nın 4/b maddesi uyarınca işsizlik sigortasından varlık fonuna aktarabilecek, işçilere ödenmediği için artan işsizlik

TBMM BAŞKANLIĞI				
Tali Komisyon	Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler			
Esas Komisyon	Plan ve Bütçe			
Tarih:		16 Mart 2017		E.No: 2/1638
Ysın. Üzm.	Bşk. Yrd.	Başkan	Gn. Sek. Yrd.	Gen. Sek.
HA	BB	K.T.	K.T.	→
TBMM BAŞKANI	2			

TBMM KANUNLAR VE KARARLAR BŞK.LİĞİ
06 Mart 2017
Numara:

TBMM GENEL EVRAK
06 Mart 2017
No: 116813

sigortasındaki biriken para mega yatırımlar için şirketlere verilebilecektir. Kısa çalışma ödeneğinin de hazineden değil, işsizler için kurulan İşsizlik Sigortası Fonu'ndan verilecek olması işsizler için oluşturulan fonun işverenin yükünün hafifletilmesi hedefiyle kullanımına yol açmaktadır. Benzer şekilde 31 Aralık 2015 tarihine kadar ilk defa işe alınacak her bir sigortalı için, özel sektör işverene sigorta primi desteği getirilmiştir. Buna göre, 31 Aralık 2015'e kadar işe alınan sigortalının, sigorta primlerinin işverene ait tutarının önemli bir bölümü, işe alındıktan sonra belirli sürelerle İşsizlik Sigortası Fonundan karşılanacaktır. Böylelikle fon gelirleri "istihdam teşviki" olarak yine işverene aktarılmaktadır. Görüldüğü gibi, işçilerin birikimiyle oluşturulan Fon'dan en az işçiler faydalanmaktadır.

Ek olarak; işsizlik ödeneği ile ilgili olarak sunulan rakamlar, işsizlik ödeneğinden faydalanmak için yapılan başvurularla faydalanmaya hak kazananlar arasında ciddi bir farkın olduğunu ortaya koymaktadır. Geniş tanımlı işsizlik oranının yüzde 20'lere ulaştığı Türkiye'de işsizlik ödeneğinden faydalanma koşulları son derece ağırdır. Hükümet temsilcilerinin de defaten ifade ettiği gibi, İşsizlik Sigortası Fonu işsiz bırakılanların tümüne yanıt verebilecek düzeyde konumlandırılmamıştır. Bu nedenle Fon'a hak kazanma şartları arasında yer alan pirim gün sayılarının düşürüleceği bir düzenlemeye acilen ihtiyaç vardır.

Benzer şekilde 4447 Sayılı İşsizlik Sigortası Kanunu'nda, İşsizlik ödeneği ödenmesinde hak düşürücü nedenler arasında sayılan "haklı bir nedene dayanmaksızın" ifadesi, işçiler aleyhine bir işleyişe yol açmaktadır. Bu nedenleri örneklerle somutlayan bir düzenlemeye ihtiyaç vardır. İşin niteliğinin kişinin bedensel ve ruhsal özellikleri açısından tehdit edici olup olmadığı, çalışma koşulları, kreş hizmetlerine ulaşılabilirliğe bağlı sebeplerin bir işçi için işin kendisini tercih edilebilir olmaktan çıkaran öncelikli koşullar olduğu göz önünde bulundurulmalıdır.

Bu amaçla 25.8.1999 tarih ve 4447 Sayılı İŞSİZLİK SİGORTASI KANUNU'NDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA KANUN TEKLİFİ" hazırlanmıştır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde-1: Çalışma hayatı boyunca İşsizlik Sigortası Fonu kapsamında yapılan kesintilerden faydalanmayan işçilerin Fona aktardıkları paranın, emekli olduklarında kendilerine geri ödenmesi amaçlanmıştır.

MADDE 2- İşsiz bırakılmış olduğu halde, İşsizlik Sigortası Fonu'ndan faydalanma koşullarının ağırlığı nedeniyle Fondan faydalanamayan işsizlerin, Fon kapsamında sunulan destekten faydalanabilmesi için Kanun'da öngörülen pirim gün sayısının düşürülmesi amaçlanmıştır.

MADDE 3- İşsizlik ödeneği ödenmesinde hak düşürücü nedenler arasında sayılan "haklı bir nedene dayanmaksızın" ifadesindeki muğlaklığın giderilmesi amaçlanmıştır.

MADDE 4- Yürürlük maddesidir.

MADDE 5- Yürütme maddesidir.

25.8.1999 tarih ve 4447 Sayılı İŞSİZLİK SİGORTASI KANUNU'NDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- 4447 Sayılı İşsizlik Sigortası Kanunu'nun 47. maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 47 – İşsizlik sigortası ile ilgili tanımlar

a) Bakanlık: Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığını,

b) Kurum: İş ve İşçi Bulma Kurumu Genel Müdürlüğünü,

c) İşsizlik sigortası: Bir işyerinde çalışırken, çalışma istek, yetenek, sağlık ve yeterliliğinde olmasına rağmen, herhangi bir kasıt ve kusuru olmaksızın işini kaybeden sigortalılara işsiz kalmaları nedeniyle uğradıkları gelir kaybını belli süre ve ölçüde karşılayan sigortacılık tekniği ile faaliyet gösteren zorunlu sigortayı ve çalıştığı dönem boyunca İşsizlik Sigortası Fonu için kesinti yapıldığı halde İşsizlik Sigortası Fonu'ndan yararlanmayan sigortalıların ödedikleri primin emekli olduklarında kendilerine geri ödenmesine dayanan sigortayı

d) Sigortalı: Bu Kanun kapsamına giren bir işyerinde bir hizmet akdine dayalı olarak çalışan ve çalıştığı süre içerisinde işsizlik sigortası primi ödeyen kimseyi,

e) Sigortalı işsiz: Bu Kanun kapsamına giren bir işyerinde bir hizmet akdine dayalı ve sigortalı olarak çalışırken bu Kanunun ilgili maddelerinde belirtilen nedenlerle işini kaybeden ve Kuruma başvurarak çalışmaya hazır olduğunu bildiren kimseyi,

f) İşsizlik sigortası primi: İşsizlik sigortasının gerektirdiği her türlü ödeme ile hizmet giderlerini karşılamak amacıyla bu Kanunda belirtilen esas ve usullere göre Devlet, işveren ve sigortalı tarafından ödenen primi,

g) Fon: İşsizlik sigortası primleri ile bu primlerin değerlendirilmesinden elde edilen kazanç ve iratların, Devlet tarafından yapılacak katkı ve yardımların, ayrıca bu Kanun gereğince işçi ve işverenlerden alınacak ceza, gecikme zammı ve faizler ile diğer her türlü gelir ve kazançların toplandığı ve Devlet güvencesinde olan İşsizlik Sigortası Fonunu,

h) İşsizlik ödeneği: Sigortalı işsizlere bu Kanunda belirtilen süre ve miktarda yapılan parasal ödemeyi.

i) İşveren: Bu Kanunun uygulanmasında 46 ncı maddede belirtilen sigortalıları çalıştıran gerçek veya tüzel kişileri,

j) İşveren vekili: İşveren nam ve hesabına işin yönetimi görevini yapan kimseleri,

k) İşyeri: Bu Kanunun uygulanmasında 46 ncı maddede belirtilen sigortalıların işlerini yaptıkları yerleri.

İfade eder.

Bu Kanunda geçen işveren deyiimi işveren vekilini de kapsar. İşveren vekili, bu Kanunda belirtilen yükümlülüklerinden dolayı aynen işveren gibi sorumludur.

İşin niteliği ve yürütülmesi bakımından işyerine bağlı bulunan yerlerle dinlenme, çocuk emzirme, yemek, uyku, yıkanma, muayene ve bakım, beden veya meslek eğitimi yerleri, avlu veya büro gibi diğer eklentiler ve araçlar da işyerinden sayılır.”

MADDE 2- 4447 Sayılı İşsizlik Sigortası Kanunu’nun 50. maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Madde 50 – İşsizlik ödeneğinin; miktarı, ödeme süreleri ve zamanı ile sigorta primleri

(Değişik birinci fıkra: 15/5/2008-5763/15 md.) Günlük işsizlik ödeneği, sigortalının son dört aylık prime esas kazançları dikkate alınarak hesaplanan günlük ortalama brüt kazancının yüzde otuzudur. Bu şekilde hesaplanan işsizlik ödeneği miktarı, 4857 sayılı İş Kanununun 39.uncu maddesine göre onaltı yaşından büyük işçiler için uygulanan aylık asgari ücretin brüt tutarının yüzde ellisini geçemez.

(1) Bu maddenin yürürlüğe gireceği tarih için 63 üncü maddenin (c) fıkrasına bakınız.

(2) Bu madde başlığı "İşsizlik sigortası primleri ile sağlık sigortası primlerine ilişkin hükümler" iken, 17/4/2008 tarihli ve

5754 sayılı Kanunun 90 ncı maddesiyle metne işlendiği şekilde değiştirilmiştir.

(3) 3/4/2013 tarihli ve 6456 sayılı Kanunun 32 nci maddesiyle, bu fıkra da yer alan “Hazine Müsteşarlığından” ibaresi

“Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığından”, “Hazine Müsteşarlığı” ibaresi “Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı” şeklinde değiştirilmiştir.

(4) Bu madde başlığı “İşsizlik ödeneğinin; miktarı, ödeme süreleri ve zamanı ile sağlık primleri ve geçici işgöremezlik durumu” iken, 15/5/2008 tarihli ve 5763 sayılı Kanunun 15 inci maddesiyle metne işlendiği şekilde değiştirilmiştir.

Hizmet akdinin sona ermesinden önceki son 120 gün prim ödeyerek sürekli çalışmış olanlardan, son üç yıl içinde;

- a) 300 gün sigortalı olarak çalışıp işsizlik sigortası primi ödemiş olan sigortalı işsizlere 180 gün,
- b) 450 gün sigortalı olarak çalışıp işsizlik sigortası primi ödemiş olan sigortalı işsizlere 240 gün,
- c) 540 gün sigortalı olarak çalışıp işsizlik sigortası primi ödemiş olan sigortalı işsizlere 300 gün.

Süre ile işsizlik ödeneği verilir.”

MADDE 3- 4447 Sayılı İşsizlik Sigortası Kanunu’nun 52. maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Madde 52 – İşsizlik ödeneği ödenmesinde hak düşürücü nedenler

İşsizlik ödeneği almakta iken;

- a) Kurumca teklif edilen mesleklerine uygun ve son çalıştıkları işin ücret ve çalışma koşullarına yakın ve ikamet edilen yerin belediye mücavir alanı sınırları içinde bir işi bedensel ve ruhsal sağlığını tehdit etmesi, işyeri koşullarının sağlıksız olması, işyerinde kreş bulunmaması veya kreş hizmetinin dışardan sağlanmaması sebeplerine dayanmaksızın reddeden

(1) Bu maddenin yürürlüğe gireceği tarih için 63 üncü maddenin (c) fıkrasına bakınız.

(2) 13/2/2011 tarihli ve 6111 sayılı Kanunun 71 inci maddesiyle, bu fıkırdaki yer alan “, hizmet akitlerinin sona ermesinden önceki son üç yıl içinde en az 300 gün sigortalı olarak çalışıp işsizlik sigortası primi ödemiş ve işten ayrılmadan önceki son 120 gün içinde prim ödeyerek sürekli çalışmış” ibaresi “ve bu Kanunda yer alan prim ödeme koşullarını sağlamış”

şeklinde değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

b) (Değişik: 25/6/2003 – 4904/29 md.) İşsizlik ödeneği aldığı sürede gelir getirici bir işte çalıştığı tespit edilen,

c) Kurum tarafından önerilen meslek geliştirme, edindirme ve yetiştirme eğitimini haklı bir neden göstermeden reddeden veya kabul etmesine karşın devam etmeyen,

d) Haklı bir nedene dayanmaksızın Kurum tarafından yapılan çağrılar zamanında cevaplamayan, istenilen bilgi ve belgeleri öngörülen süre içinde vermeyen,

Sigortalı işsizlerin işsizlik ödenekleri kesilir.

Ancak (c) ve (d) bendlerinde öngörülen ödeneklerin kesilme gerekçesinin ortadan kalkması halinde, işsizlik ödeneği ödenmesine yeniden başlanır. Şu kadarki bu suretle yapılacak ödemenin süresi başlangıçta belirlenmiş olan toplam hak sahipliği süresinin sonunu geçemez.

Muvazzaf askerlik dışında herhangi bir nedenle silah altına alınanlarla hastalık ve analık nedeniyle geçici işgöremezlik ödeneği almaya hak kazanan sigortalı işsizlerin işsizlik ödeneklerinin ödenmesi bu durumların devamı süresince durdurulur.

Kurumun müfettişleri ile sigorta müfettişleri, bu Kanunun uygulanması ile ilgili olarak Kurumlarının görev alanlarına giren hususlarda teftiş, kontrol ve denetleme yetkisini haizdirler. (Ek cümle: 13/2/2011-6111/72 md.) Ancak, işsizlik sigortası ödeneğinden faydalanırken aynı zamanda gelir getirici bir işte çalışan sigortalıların tespitinin yapılmasında, sosyal güvenlik denetmenleri ve sosyal güvenlik kontrol memurları da görevlendirilebilir.

MADDE 4- Bu kanun yayımlandığı tarihte yürürlüğe girer.

MADDE 5- Bu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.